

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Ανάπτυξης (Γ.Γ. Εμπορίου) την 24η Φεβρουαρίου 1997, ημέρα Δευτέρα και ώρα 10:30 με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ευάγγελος Περάκης, κωλυομένου του κ. Κωνσταντίνου Λασσαδού

Μέλη: Νικόλαος Σακελλαρόπουλος,

Παναγιώτης Μαντζουράνης, κωλυομένου του τακτικού κ. Χαρίλαου Χάρακα,

Ανδρέας Κίτσος, κωλυομένου του τακτικού, κ. Κων/νου Ηλιόπουλου,

Ηλίας Σουφλερός, κωλυομένου του τακτικού κ. Δημητρίου Τζουγανάτου,

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, κωλυομένου του τακτικού κ. Λεων. Νικολούζου,

Ιωάννης Κατσουλάκος.

Γραμματέας: Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου.

Θέμα της Συνεδρίασης ήταν η από 26 Νοεμβρίου/11 Δεκεμβρίου 1996 σύμβαση μεταξύ των μετόχων της ΕΝΩΣΗΣ ΠΟΤΟΠΟΙΩΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΑΒΕΕ (ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ) και της Γαλλικής Εταιρίας, με την επωνυμία SOCIETE POUR L' EXPORTATION DES GRANDES MARQUES S.A. (SEGM. S.A.) για την αγορά μετοχών της ΕΝΩΣΗΣ ΠΟΤΟΠΟΙΩΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΑΒΕΕ (ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ), η οποία γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν. 703/77, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Στη συνεδρίαση παρέστη η γνωστοποιούσα επιχείρηση SEGM SA δια του πληρεξουσίου της δικηγόρου, Σταύρου Δ. Αφένδρα.

Στην αρχή της συζητήσεως το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια, κ. Σ. Καμπερίδου η οποία ανέπτυξε τη γραπτή εισήγηση της Γραμματείας επί της υποθέσεως και κατέληξε προτείνοντας τη μη απαγόρευση της συγκέντρωσης υπό την προϋπόθεση να τροποποιηθούν οι δευτερεύοντες περιορισμοί που περιέχει η σχετική σύμβαση και ειδικότερα: (i) Η απαγόρευση ανταγωνισμού για τα λοιπά προϊόντα πλην του ούζου, κρίνεται ότι δεν είναι απολύτως αναγκαία για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, δεδομένου ότι η μεν παραγωγή λικέρ και μπράντυ της ΕΠΟΜ είναι πολύ περιορισμένη, όπως επίσης και η εμφιάλωση οίνου, ενώ η διάθεσή τους γίνεται σε τοπικό επίπεδο, και (ii) Κρίνεται υπερβολική και μη απαραίτητη η δέσμευση που αναλαμβάνουν οι παλαιοί μέτοχοι να μην διατηρούν πλέον του ενός καταστήματος λιανικής πώλησης ποτών.

Στη συνέχεια το λόγο έλαβε ο πληρεξούσιος δικηγόρος της γνωστοποιούσας εταιρείας, ο οποίος ανέπτυξε τις θέσεις αυτής, έδωσε πληροφορίες, εξηγήσεις και διευκρινίσεις σε ερωτήσεις που του υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής, ζήτησε από την Επιτροπή τη μη απαγόρευση της συγκέντρωσης και γνώρισε στην Επιτροπή ότι οι συμβαλλόμενοι προτίθενται να τροποποιήσουν τη σύμβαση εξαγοράς ως προς τους δευτερεύοντες περιορισμούς. Κατόπιν, η Επιτροπή έδωσε προθεσμία μέχρι την 11η Μαρτίου 1997 στα ενδιαφερόμενα μέρη για να προσκομίσουν σχετικό υπόμνημα και μέχρι την 27η Μαρτίου 1997 για την προσκόμιση της σύμβασης εξαγοράς.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε Διάσκεψη την 11η Μαρτίου 1997, ημέρα Τρίτη και ώρα 10:30, και κατόπιν στις 28 Μαρτίου 1997, ημέρα Παρασκευή και ώρα 10:30, στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Ανάπτυξης (Γ.Γ. Εμπορίου), κατά τις οποίες, αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλλου, την εισήγηση της Γραμματείας, τις απόψεις που διετύπωσε εγγράφως και προφορικώς, η γνωστοποιούσα επιχείρηση κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, το τροποποιημένο κείμενο της σύμβασης εξαγοράς των μετοχών, καθώς επίσης και το υπόμνημα που υπέβαλε η γνωστοποιούσα εταιρεία,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

Στις 24.12.1996 γνωστοποιήθηκε στη Γραμματεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού η από 26 Νοεμβρίου/11 Δεκεμβρίου 1996 σύμβαση μεταβίβασης 2.077.650 ονομαστικών μετοχών της ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ επί συνόλου 2.187.000.000 στην εταιρία SEGM. S.A., η οποία με τον τρόπο αυτό, απέκτησε το 95% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ και κατά συνέπεια τον πλήρη έλεγχο της.

Η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση υπόκειται υποχρεωτικά σε προηγούμενη γνωστοποίηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4β παρ 1 του ν. 703/77, όπως ισχύει, δεδομένου ότι καλύπτεται η μία εκ των δύο προϋποθέσεων που ορίζει ο νόμος και συγκεκριμένα αυτή της παρ. 1 στοιχ.β. Από την έρευνα της Υπηρεσίας και τα έγγραφα που προσκομίζουν και επικαλούνται τα ενδιαφερόμενα μέρη και την ενώπιον της Επιτροπής διεξαχθείσα διαδικασία, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα:

1. Η ΕΝΩΣΗ ΠΟΤΟΠΟΙΩΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΑΒΕΕ (ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ), που ιδρύθηκε το 1967 με έδρα τη Μυτιλήνη δραστηριοποιείται στην παραγωγή και εμπορία αλκοολούχων ποτών, κυρίως ούζο με τα σήματα ΜΙΝΙ, ΦΗΜΗ και ΛΕΣΒΟΣ. Το ούζο καλύπτει το 95% περίπου του ετήσιου κύκλου εργασιών της. Το υπόλοιπο 5% καλύπτεται από τα υπόλοιπα παραγόμενα προϊόντα της, όπως λικέρ, μπράντυ και οίνο με το σήμα ΕΠΟΜ.

Ο συνολικός κύκλος εργασιών της ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ για το 1995 έφθασε τις 3.225.247.500 δρχ., ήτοι 10.750.825 ECU.

2. Η εταιρία SOCIETE POUR L' EXPORTATION DES GRANDES MARQUES S.A. (SEGM. S.A.) είναι θυγατρική της Γαλλικής PERNOD RICARD SA, που δραστηριοποιείται στο χώρο των αλκοολούχων και μη ποτών παγκοσμίως και θεωρείται μία από τις πέντε (5) μεγαλύτερες πολυεθνικές εταιρίες στο χώρο αυτό. Ο κύκλος εργασιών της PERNOD RICARD SA παγκοσμίως για το 1995 ανήλθε σε 740.931.000.000 δρχ., ήτοι δηλαδή 2.469.770.000 ECU.

Η SEGM. S.A. ασκεί τις δραστηριότητές της στην ελληνική αγορά, μέσω της εταιρίας ΛΙΖΑΣ & ΛΙΖΑΣ ABEE, της οποίας κατέχει το 100% των μετοχών από προηγούμενη εξαγορά. Η ΛΙΖΑΣ & ΛΙΖΑΣ ABEE παράγει και εμπορεύεται αλκοολούχα ποτά (Λικέρ "EOLIKI", αλλά και άλλα προϊόντα του ομίλου PERNOD RICARD SA.

Ο κύκλος εργασιών της εταιρίας ΛΙΖΑΣ & ΛΙΖΑΣ ABEE για το 1995 ανέρχεται στο ποσόν των δρχ. 2.396.169.300 δηλ. 7.987.231 ECU περίπου, και η SEGM. S.A. ανέρχεται στο ποσόν των δρχ. 5.156.250.000 δρχ. δηλαδή 17.187.500 ECU.

3. Οσον αφορά τη σχετική αγορά προϊόντος, το ούζο εντάσσεται σε μία ευρύτερη αγορά που περιλαμβάνει και τη ρακί, την τσικουδιά, το τσίπουρο και τα άλλα ποτά με άνισο, χωρίς όμως σαφείς ενδείξεις ως προς τα μερίδια αγοράς αυτών. Η αγορά του ούζου καθεαυτή διακρίνεται σε αυτή του εμφιαλωμένου και του χύμα.

Στην αγορά του εμφιαλωμένου ούζου η ΕΠΟΜ ABEE (ΟΥΖΟ MINI) κατέχει μερίδιο 18-20% περίπου, ενώ βασικοί της ανταγωνιστές είναι οι εταιρείες ΜΕΤΑΞΑΣ (ΟΥΖΟ 12) με μερίδιο 19 - 21% και ΤΣΑΝΤΑΛΗΣ ΑΕ (ΟΥΖΟ OLYMPIC) με μερίδιο 16 -18%.

Στη υπό κρίση συγκέντρωση ως σχετική γεωγραφική αγορά θεωρείται αυτή του συνόλου της ελληνικής επικράτειας.

4. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 εδάφ. β του ν. 703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωση πραγματοποιείται όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη μία τουλάχιστον επιχείρηση ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων.

Με τη συμφωνία εξαγοράς της ΕΠΟΜ ABEE από την SEGM SA αποκτάται ο έλεγχος της πρώτης από τη δεύτερη σε ποσοστό 95% και συνεπώς δημιουργείται οριζόντια συγκέντρωση επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. β, η οποία εμπίπτει στις σχετικές με τις συγκεντρώσεις ρυθμίσεις του νόμου αυτού.

5. Η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση υπόκειται υποχρεωτικά σε προηγούμενη γνωστοποίηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4β παρ.1 του ν. 703/77, όπως ισχύει, δεδομένου ότι πληρούται η μία εκ των δύο προϋποθέσεων που ορίζει ο νόμος.

Συγκεκριμένα, ο συνολικός κύκλος εργασιών των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων το 1995, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ, ξεπερνά τα 50.000.000 ECU (2.480.520.825 ECU), ενώ ο κύκλος εργασιών των εταιριών SEGM SA και ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ, κάθε μιας χωριστά στην εθνική αγορά, ξεπερνά τα 5.000.000 ECU (7.987.231 ECU και 10.250.825 ECU αντίστοιχα).

Συνεπώς, οι επιχειρήσεις είχαν υποχρέωση προηγούμενης γνωστοποίησης της συγκέντρωσής τους σύμφωνα με το άρθρο 4β, όπως και το έπραξαν εμπρόθεσμα.

6. Σύμφωνα με το άρθρο 4γ του ν. 703/77, όπως ισχύει, με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

Από πλευράς ανταγωνισμού στη σχετική αγορά του ούζου και ειδικότερα σε σχέση με το ζήτημα, εάν η συγκέντρωση αυτή μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό, προέκυψαν τα εξής:

- Το μερίδιο της ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ στη σχετική αγορά, όπως οριοθετήθηκε παραπάνω (υπό 3) εκτιμάται ότι είναι πολύ μικρότερο από το 18 - 20%, δεδομένου ότι για τον προσδιορισμό του ποσοστού αυτού δεν έχουν ληφθεί υπόψη τα υποκατάστατα προϊόντα (ρακί, τσίπουρο, τσικουδιά, άλλα ποτά με άνισο) καθώς επίσης και το χύμα (μη εμφιαλωμένο) ούζο.
- Περιορισμοί εισόδου στην αγορά του ούζου άλλων επιχειρήσεων δεν υφίστανται, αφού η παραγωγή και η διάθεση του ούζου είναι ελεύθερη χωρίς να παρουσιάζει οποιαδήποτε ιδιαιτερότητα.

Από τα παραπάνω, προκύπτει ότι η υπό κρίση συγκέντρωση δεν οδηγεί στη δημιουργία ή ενίσχυση προϋπάρχουσας δεσπόζουσας θέσης ούτε σε σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού στην εθνική αγορά.

7. Η σύμβαση για την εξαγορά της ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ από τη SEGM SA, όπως αυτή τροποποιήθηκε περιέχει ρήτρες μη ανταγωνισμού και εχεμύθειας (άρθρο 9.01 της σύμβασης) για χρονικό διάστημα πέντε (5) ετών από την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις ρήτρες αυτές (πρώτη περίπτωση υπό α' και γ'), για τα επόμενα 5 χρόνια, οι μέτοχοι της ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ αφενός μεν οφείλουν να απέχουν από κάθε δραστηριότητα που ανταγωνίζεται την

παραγωγή, τη συσκευασία, την πώληση και την προώθηση ούζου, καθώς και κάθε αλκοολούχου ποτού με άνισο, με εξαίρεση τη λιανική πώληση ποτών στην Ελλάδα, αφετέρου δε να τηρήσουν το απόρρητο για κάθε σύνθεση, διαδικασία παραγωγής και τεχνογνωσία, που εφαρμόζεται στην επεξεργασία και συσκευασία των προϊόντων που κατασκευάζει η ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ. Οι περιορισμοί αυτοί δεν ανήκουν στον πυρήνα της συμφωνίας, ο οποίος ρυθμίζει τη συγκέντρωση καθεαυτή, αλλά συμπληρώνουν τη συμφωνία, γιαυτό και καλούνται συνήθως και δευτερεύοντες περιορισμοί. Οι ρήτρες μη ανταγωνισμού και εχεμύθειας αποβλέπουν στην κατοχύρωση του αγοραστή, ότι αποκτώντας μία επιχείρηση, για την οποία κατέβαλε το συμφωνημένο τίμημα θα μπορέσει να συγκρατήσει την εκχωρούμενη πελατεία καθώς και να αφομοιώσει και αξιοποιήσει την εκχωρούμενη τεχνογνωσία. Τέτοιοι περιορισμοί κρίνονται στο πλαίσιο των διατάξεων του ελέγχου των συγκεντρώσεων (δηλ. στην προκειμένη περίπτωση με βάση το άρθρο 4γ) και όχι με βάση το άρθρο 1 του ν.703/77, όπως ισχύει. Για την εκτίμηση των περιορισμών αυτών πρέπει να ερευνάται αν πράγματι συνδέονται αμέσως με τη συγκέντρωση (περιορίζουν δηλ. τη δράση των συμβαλλομένων και όχι τρίτων), εάν είναι αναγκαίοι για την ολοκλήρωση και την εξασφάλισή της και αν βρίσκονται σε λογικά όρια σε σχέση με το σκοπό που επιδιώκουν. Η Επιτροπή κρίνει ότι η ρήτρα μη ανταγωνισμού και εχεμύθειας, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, με διάρκεια 5 ετών, είναι εύλογη με βάση τα παραπάνω κριτήρια, ώστε να έχει η εξεταζόμενη συγκέντρωση το προσδοκώμενο αποτέλεσμα και άρα επιτρεπτή από πλευράς ν.703/77, όπως ισχύει.

8. Παραπέρα όμως η αυτή σύμβαση, όπως τροποποιήθηκε, περιέχει στο άρθρο 9.01 (δεύτερη περίπτωση υπό α' και β') και ρήτρες κατά τις οποίες για τα επόμενα 5 χρόνια, οι μέτοχοι της ΕΠΟΜ ΑΒΕΕ οφείλουν να απέχουν από κάθε δραστηριότητα, που μπορεί να θίξει την εμπορική αξία της εταιρείας και το δυναμικό ανάπτυξής της, καθώς να μην προσλάβουν ή να μην προκαλέσουν την πρόσληψη, άμεσα ή έμμεσα, προσώπων που απασχολούνται ή έχουν απασχοληθεί στην εταιρεία. Οι περιορισμοί αυτοί, κατά την κρίση της Επιτροπής, λόγω της ευρύτητάς τους δεν συνδέονται αμέσως με τη συγκέντρωση, είναι δε προβληματικό αν είναι πράγματι αναγκαίοι για την ολοκλήρωση και την εξασφάλισή της, ενόψει μάλιστα της υπάρξεως των άλλων δευτερευόντων περιορισμών, για τους οποίους έγινε λόγος παραπάνω. Για το λόγο αυτό οι ρήτρες αυτές δεν θα πρέπει ενδεχομένως να κριθούν κατά το άρθρο 4γ, αλλά κατά το άρθρο 1 ν.703/77, όπως ισχύει, προς τούτο δε θα πρέπει να παραπεμφθούν σε ιδιαίτερη δικάσιμο από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή στο Α' Τμήμα της Επιτροπής ή στην Ολομέλεια, σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής, ώστε να εξετασθούν ειδικά, τηρουμένης και της αρχής της προηγούμενης ακροάσεως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Διαπιστώνει, ότι η συγκέντρωση που συμφωνήθηκε, με την από την 26 Νοεμβρίου/11 Δεκεμβρίου 1996 σύμβαση, μεταξύ αφενός των μετόχων της ΕΝΩΣΗΣ ΠΟΤΟΠΟΙΩΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΑΒΕΕ (ΕΠΙΟΜ ΑΒΕΕ) και αφετέρου της SOCIETE POUR L' EXPORTATION DES GRANDES MARQUES S.A. (SEGM. S.A.), η οποία γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού την 24.12.1996 δεν περιορίζει σημαντικά τον ανταγωνισμό και ως εκ τούτου, δεν συντρέχει λόγος απαγόρευσής της κατά το νόμο.

Δεν κρίνει οριστικά επί των συμφωνιών που περιέχονται στο άρθρο 9.01 (δεύτερη περίπτωση υπό α' και β') της συμφωνίας, όπως τροποποιήθηκε, και που αναφέρονται στο σκεπτικό της παρούσας απόφασης, προκειμένου να παραπεμφθούν από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε ιδιαίτερη συζήτηση, σύμφωνα με τα προλεχθέντα.

Η απόφαση εκδόθηκε την 2 Απριλίου 1997.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

Ο Συντάξας την Απόφαση

Ευάγγελος Περάκης

Ανδρέας Κίτσος

Η Γραμματέας

Αλεξάνδρα - Μαρία Ταραμπίκου